Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

Asiantuntijakutsu 5.10. klo 10.30, HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017, Metsätalous ja mom 30.40.46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle

VUODEN 2017 TALOUSARVIOESITYS

Kiitos maatalousjaostolle kutsusta asiantuntijakuulemiseen valtion vuoden 2017 talousarviosta. Talousarvioesitys noudattaa metsätalouteen liittyvien kysymysten osalta hallitusohjelmaa.

Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (30.40.22)

Momentille on esitetty € 16,88 milj. (2016: 14,78 milj.). Määrärahasta on varattu Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeiden rahoitukseen € 12 milj., josta € 5 milj. Metsätiedon ja sähköisten palveluiden kehittäminen -hankkeeseen. Digitalisaation ja metsätiedon paremman hyödyntämisen säästöpotentiaalin on arvioitu olevan metsätaloudessa € 100 milj. vuodessa. Tulevaisuuden metsätieto ja sähköiset palvelut on yksi Kansallinen metsästrategia 2025:n yhdestätoista priorisoidusta toimenpiteestä.

Tuki puutuotannon kestävyyden turvaamiseen (momentti 30.40.44)

Kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisiin töihin esitetään talousarviossa € 56,23 milj. (2016: € 55,23 milj.). Myöntämisvaltuutta tukipäätöksiin on € 59 milj. (2016: € 58 milj.).

Uuden Kemera-lain käyttöönotto on ollut ennakoituakin takkuisempaa. Ennakkosuunnitelman laajentaminen kaikkiin hankkeisiin johti valtavaan hakemusmäärän ja hallinnollisen työn kasvuun. Lain pikainen voimaantulo heti säädösvalmistelun jälkeen ei mahdollistanut sähköisten järjestelmien välitöntä käyttöönottoa, minkä vaikutukset lain toimeenpanossa näkyvät edelleen. Asetusmuutokset vaikeuttavat tietojärjestelmien ja resurssien tehokasta käyttöä. Lakiesityksen perusteluissa todettiin uuden lain lisäävän hallinnon kuluja 20 henkilötyövuotta. Metsäkeskus on kuluneen puolentoista vuoden aikana käyttänyt uuden Kemera-lain toimeenpanoon omia varojaan yli neljä miljoonaa euroa normaalitasoon verrattuna.

Myöntämisvaltuuden hallinnointi on uuden Kemera-lain aikana osoittautunut vaikeaksi. Eri toimijoiden toimintatapa vaihtelee suuresti myöntämisvaltuuden käytössä. Kuluvana vuonna on nuoren metsän hoidon ja taimikon varhaishoidon hakemuksiin sitoutunut myöntämisvaltuutta lähes € 60 milj., mikä vastaa yli kaksinkertaisesti ko. työlajien vuotuista työmäärää. Viime vuoden osalta myöntämisvaltuutta on menetetty yli € 1 milj., koska tehty työ on toteutunut ennakkohakemusta pienempänä.

Kemera-lain toimeenpano tehostuu merkittävästi, kun kaikki osapuolet siirtyvät sähköisten järjestelmien käyttöön. Myöntämisvaltuuden hallintaan tarvitaan myös nykyistä enemmän liikkumavaraa. Talousarvioesityksessä on jo todettu käyttämättä jääneen myöntämisvaltuuden siirtyvän seuraavalle vuodelle, mikä on hyvä ratkaisu. Käytännön toimijoiden ja hallinnon kannalta lain toimeenpanon joustavuutta lisäisi merkittävästi se, että yksittäisiin hankkeisiin sitoutunut mutta käyttämättä jäänyt myöntä-

misvaltuus palautuisi Metsäkeskukselle käytettäväksi uusiin hankkeisiin päätösvuodesta riippumatta.

Kemera-varoja jäänee tänä vuonna käyttämättä yli € 10 milj. Metsäkeskus esittää, että käyttämättä jääneet varat siirretään lisäbudjetin kautta käytettäviksi vuonna 2017.

Metsäluonnonhoidon edistäminen (momentti 30.40.45)

Talousarviossa momentin mukaisiin töihin metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseen esitetään € 3,027 milj. (2016: € 3,027 milj.). Resurssia vastaavassa työmäärätavoitteessa on huomioitu Metso-ohjelmaan kohdistettu € 3 milj. hallitusohjelmasäästö.

Metsäteollisuuden toteuttamat ja käynnissä olevat investoinnit merkitsevät huomattavaa kotimaisen puun käytön lisäystä lähivuosina. Metsäalan kehitys on erinomainen uutinen Suomen kansantaloudelle ja koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Hakkuumäärien lisääntyminen on kuitenkin herättänyt huolta luonnon monimuotoisuuden säilymisestä. Julkisten varojen pienenemistä on pyritty korvaamaan useilla talousmetsien luonnonhoidon parantamiseen tähtäävillä hankkeilla.

Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (momentti 30.40.46)

Metsäkeskuksen valtionavuksi esitetään talousarviossa € 40,8 milj. (2016: € 40.8 milj.).

Valtionapu kattaa Metsäkeskuksen ensi vuoden tuotoista noin 86 %. Muut tuotot kertyvät EU-hankkeista ja maksuperusteasetuksen mukaisista suorituksista. Metsäkeskus on sopeuttanut toimintaansa laskevaan valtionapuun (2012: € 49,412 milj.) viimeisen kahden vuoden aikana kahteen otteeseen YT-neuvottelujen kautta. Keväällä 2015 valtionapuhenkilöstön vähennys oli 40 henkilötyövuotta. Tammikuussa 2016 hallitusohjelman uusien kehysten mukainen sopeutustarve oli 31 henkilötyövuotta. Metsäkeskus ei ole valtiotyönantaja, joten emme hyödy KIKY-sopimuksen valtiontaloutta koskevista erityisratkaisuista.

Otso Metsäpalvelujen ja muun liiketoiminnan lopullinen eriyttäminen Suomen metsäkeskuksesta saataneen valmiiksi kuluvan vuoden loppuun mennessä. Uutinen Otson liiketoimintakaupasta oli Metsäkeskuksen Julkisille palveluille erittäin tervetullut. Metsäkeskuksen Julkiset palvelut ei ole osallistunut kauppaneuvotteluihin ja kauppasopimuksen laadintaan. Metsäkeskuksen Julkiset palvelut olettaa, ettei liiketoimintayksikön eri osien myynnin lopputulema ole nettonegatiivinen.

Muuta

Valtiovarainministeriössä valmisteltu lakiesitys metsälahjavähennykseksi toteuttaa hallitusohjelmaa. Se tulee lisäämään sukupolvenvaihdoksia ja vahvistamaan puun tarjontaa. Laissa asetettujen kriteerien raja-arvoilla voidaan myös varmistaa, että laki estää metsätilojen pirstoutumista. Metsätilamarkkinoiden tasapainon kannalta olisi ollut järkevää luoda metsätilojen tarjontaa vahvistava järjestelmä. Valtiovarainministeriön selkeä kanta kuitenkin on, että tarjontaa tukevia – esim. metsävähennys – ja tarjontaa vahvistavia – jokin uusi metsätilan myyjälle tuleva veroetu – insentiivejä ei voi olla käytössä samaan aikaan. Metsälahjavähennyksen laskentatapa olisi pitänyt laatia yksinkertaisemmaksi.

Hallitusohjelman mukaisesti on valmisteltu lakiesitystä, jonka mukaan myös metsätalouden harjoittaja pääsisi yrittäjävähennyksen piiriin. Esityksen mukaan vähennys ei koskisi lainkaan erillisinä verovelvollisina pidettäviä yhteismetsiä. Esitys on ristiriidassa valtion metsäpoliittisten tavoitteiden kanssa ja heikentäisi toteutuessaan yhteismetsien asemaa ja houkuttelevuutta metsänomistusmuotona. Yhteismetsät tulisi mielestämme ehdottomasti ottaa yrittäjävähennyksen piiriin.

Ari Eini
johtaja

JAKELU Maatalousjaosto
Valiokuntaneuvos Mari Nuutila
Osastosihteeri Kaisa Iso-Sipilä

TIEDOKSI Suomen metsäkeskuksen johtokunta
Ylijohtaja Juha S. Niemelä, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Marja Kokkonen, maa- ja metsätalousministeriö
Metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö
Neuvotteleva virkamies Leena Arpiainen, maa- ja metsätalousministeriö